

Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2017-2018:

Λιγότερα νέα εγχειρήματα, βελτίωση στις προοπτικές απασχόλησης

Άγγελος Τσακανίκας, Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ,
Επιστημονικός Υπεύθυνος Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικότητας IOBE
Σοφία Σταυράκη, Ερευνήτρια IOBE
Ευαγγελία Βαλαβανιώτη, Ερευνήτρια IOBE

Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας GEM

Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας
Ίδρυμα Οικονομικών Και Βιομηχανικών Ερευνών

Με την υποστήριξη της

A STAR ALLIANCE MEMBER

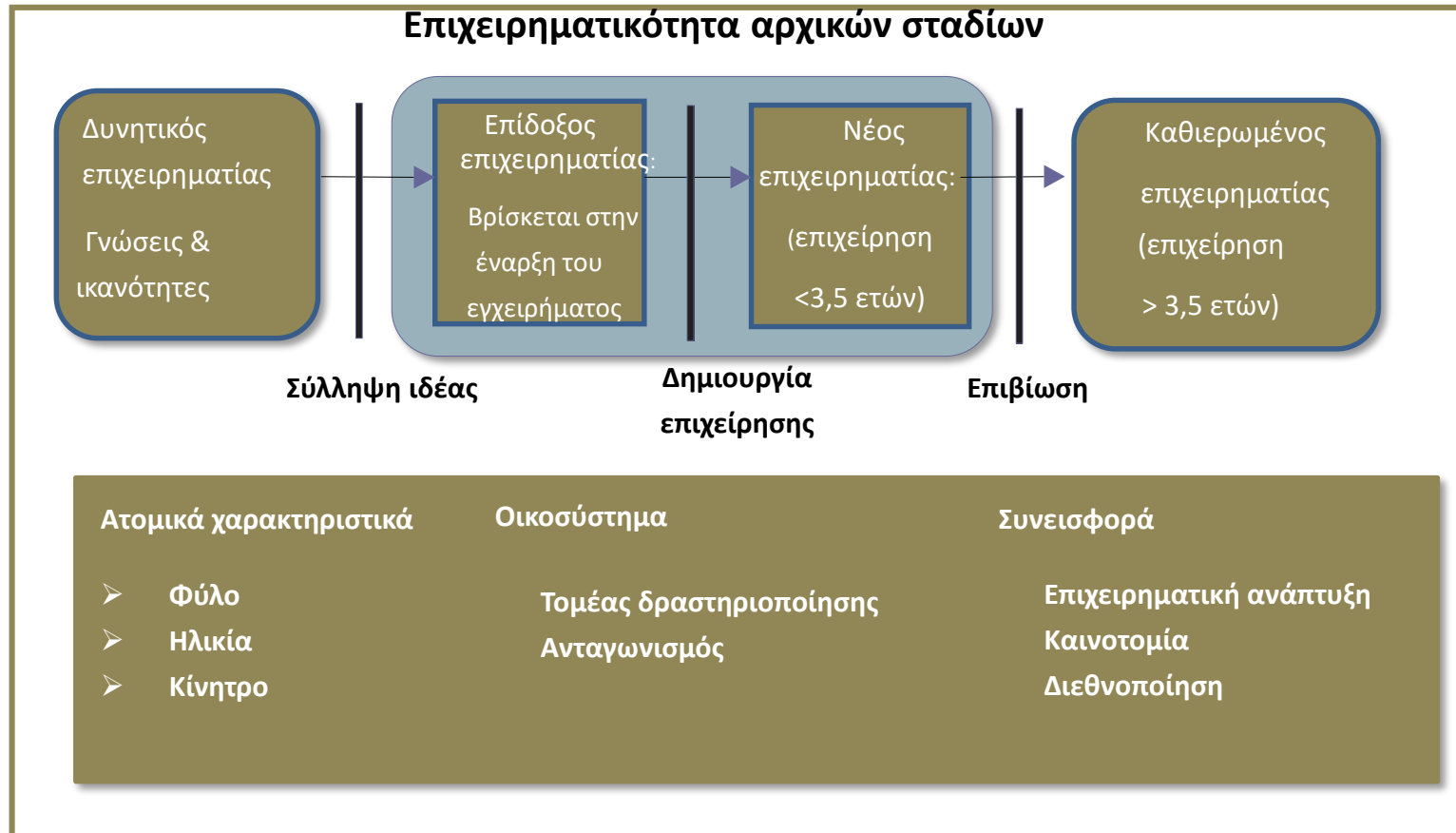
Νοέμβριος 2018

Το ερευνητικό πρόγραμμα GEM (Global Entrepreneurship Monitor)

- GEM: διεθνής ερευνητική κοινοπραξία από ερευνητικά ινστιτούτα και πανεπιστήμια από όλο τον κόσμο που ξεκίνησε το 1999...
 - Συμμετοχή 54 χωρών το 2017
- Στόχοι έργου:
 1. Να μετρήσει το επίπεδο επιχειρηματικότητας σε μια χώρα και να εξηγήσει τις διαφορές που εμφανίζονται ανάμεσα στις εξεταζόμενες χώρες
 2. Να αποκαλύψει τους παράγοντες που οδηγούν σε ικανοποιητικά επίπεδα επιχειρηματικότητας
 3. Να προτείνει πολιτικές που μπορούν να ενισχύσουν τα επίπεδα επιχειρηματικότητας σε μια χώρα
- Η Ελλάδα συμμετέχει για 15η συνεχή χρονιά από το 2003 μέσω του IOBE
 - Συστηματικότητα και επαναληπτικότητα έρευνας: ευρεία χρονοσειρά που επιτρέπει να διερευνηθεί δυναμικά ο τρόπος με τον οποίο εξελίσσονται διάφορες πτυχές της επιχειρηματικής δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, αλλά και εθνικές ιδιαιτερότητες.

Η επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο του GEM

Επιχειρηματικότητα Αρχικών Σταδίων: μέχρι τα 3,5 έτη λειτουργίας

Καθιερωμένη Επιχειρηματικότητα: >3,5 έτη λειτουργίας

Επιχειρηματίας αρχικών σταδίων (επίδοξος / νέος)

Επίδοξοι Επιχειρηματίες

Άτομα ηλικίας 18-64 ετών που **κατά το τελευταίο 12-μηνο** είχαν ξεκινήσει κάποιες προκαταρτικές ενέργειες για την έναρξη ενός νέου εγχειρήματος (συμπεριλαμβανομένης αυτοαπασχόλησης), στο οποίο θα είναι ιδιοκτήτες είτε του συνόλου, ή κάποιου μέρους του.

- «Προκαταρτικές» Ενέργειες: συγκέντρωση κεφαλαίου, αναζήτηση χώρων εγκατάστασης και εξοπλισμού, σύνταξη επιχειρηματικού σχεδίου
- ΑΛΛΑ και όσοι/όσες έχουν προχωρήσει στην έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης και έχουν ήδη πληρώσει μισθούς / έναν κύκλο εργασιών από αυτή τη δραστηριότητα, για όμως <3 μήνες

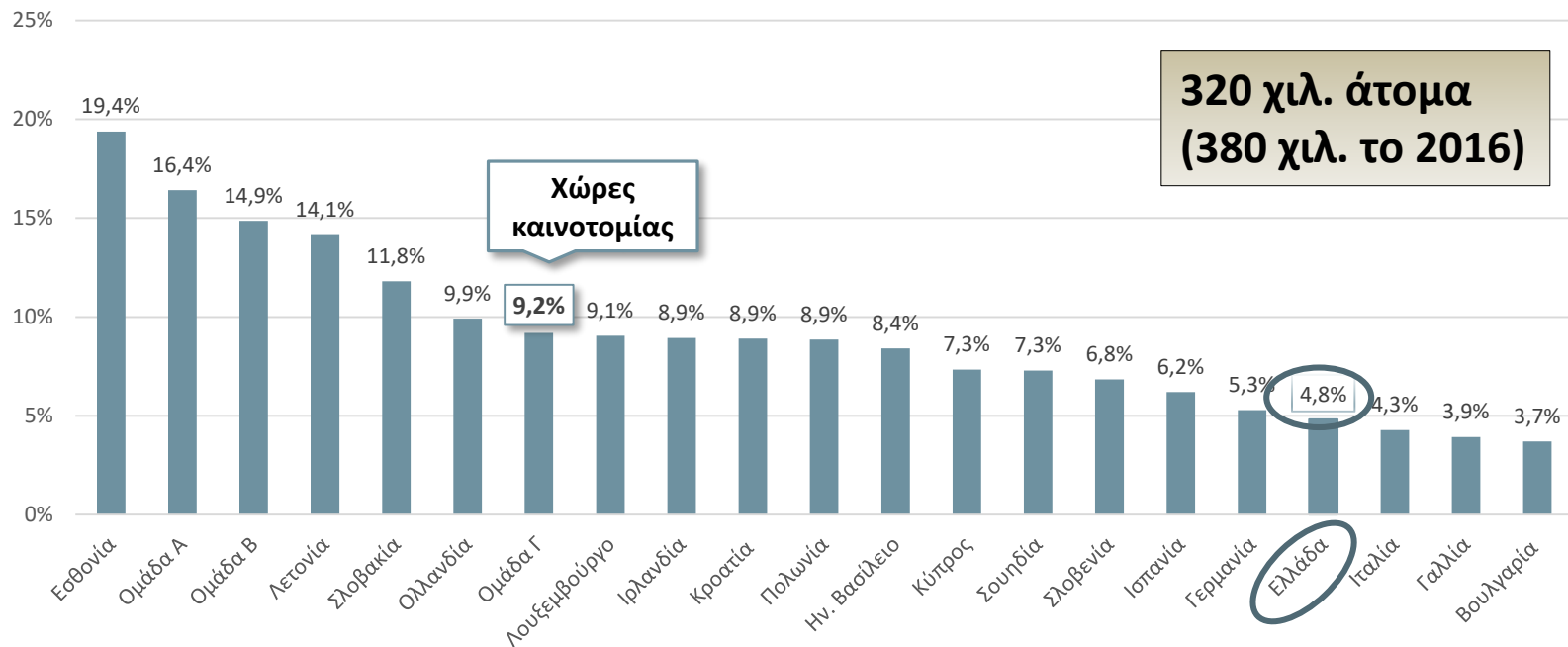
Νέοι Επιχειρηματίες

Άτομα ηλικίας 18-64 ετών που είναι ιδιοκτήτες – συμμετείχαν στην ιδιοκτησία ενός νέου εγχειρήματος / δραστηριότητας για το οποίο έχουν ήδη πληρώσει μισθούς και έχουν καταγράψει κύκλο εργασιών για τουλάχιστον τρεις, αλλά όχι περισσότερους από 42 μήνες (3,5 έτη).

Οι βασικοί δείκτες για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα το 2017...

Χαρακτηριστικά των Επιχειρηματιών Αρχικών Σταδίων

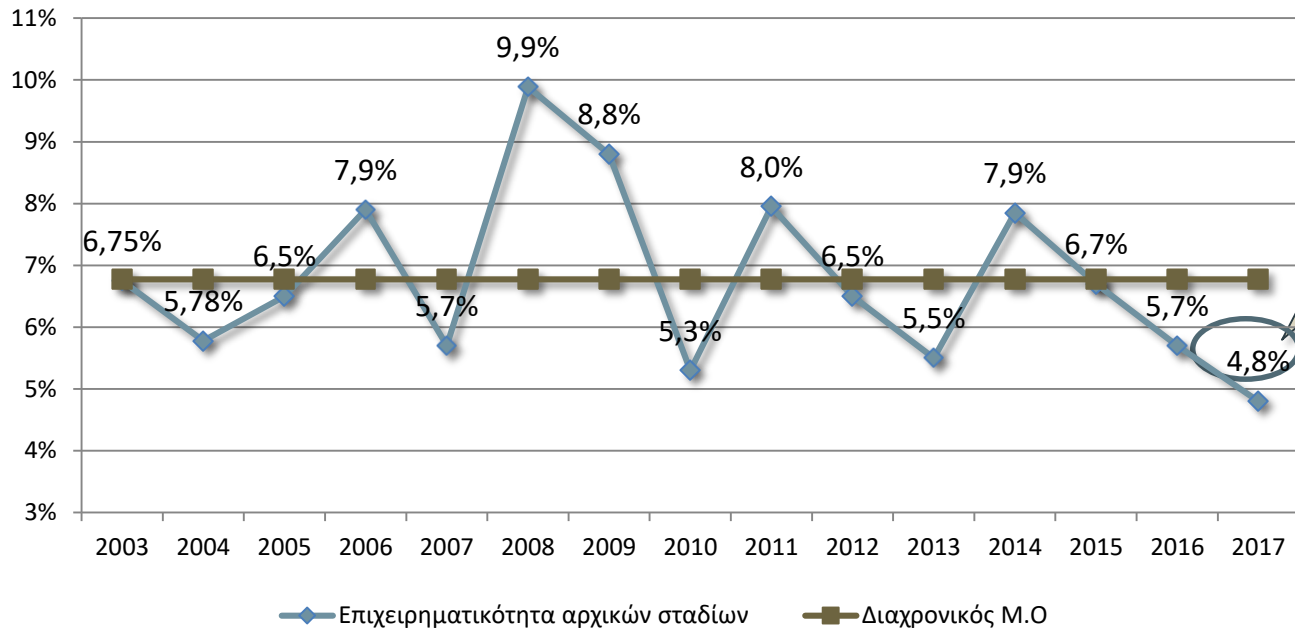
Μόλις 4,8% του πληθυσμού βρισκόταν το 2017 στα αρχικά στάδια εκδήλωσης επιχειρηματικότητας

Η χαμηλότερη διαχρονικά επίδοση της χώρας, χαμηλότερη από το μ.ο «χωρών καινοτομίας»

- Παρά τη σταθεροποίηση της οικονομίας, δεν έχουν διαμορφωθεί ακόμα συνθήκες που θα επέτρεπαν σε μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού να συμμετάσχουν στην επιχειρηματικότητα.
- Ισχυρές αβεβαιότητες
- Αλλά και αύξηση προσφοράς εξαρτημένης εργασίας (+2,2%, 53 χιλ. θέσεις εργασίας)

3^η χρονιά υποχώρησης του δείκτη

- **Αλλά το 54%** των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων είναι **νέοι επιχειρηματίες (έναντι 45% το 2016)**
- **Περισσότεροι νέοι, λιγότεροι επίδοξοι**

• Η υποχώρηση του 2017 θα πρέπει να συνδεθεί και με τις **φορολογικές επιβαρύνσεις** οι οποίες εντάθηκαν και πίεσαν τη νέα μικρή επιχειρηματικότητα και την έναρξη αυτοαπασχόλησης

Πρώτη εκτίμηση για το 2018: Σημαντική αύξηση στο **6,4%**

Το 17% του πληθυσμού (1,13 εκατ. άτομα) ασχολείται με την επιχειρηματικότητα...

	Επίδοχοι επιχειρηματίες	Νέοι επιχειρηματίες	Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων	Καθιερωμένοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα
Βουλγαρία	1,8	1,9	3,7	6,4	10,0
Γαλλία	2,9	1,1	3,9	3,6	7,4
Γερμανία	3,4	2,0	5,3	6,1	11,1
Ελλάδα	2,3	2,6	4,8	12,4	17,1
Εσθονία	13,4	6,2	19,4	11,4	29,7
Ην. Βασίλειο	4,3	4,2	8,4	6,7	14,8
Ιρλανδία	5,8	3,3	8,9	4,4	13,0
Ισπανία	2,8	3,5	6,2	7,0	13,0
Ιταλία	2,7	1,7	4,3	5,9	10,1
Κροατία	6,1	2,9	8,9	4,4	13,2
Κύπρος	3,6	3,8	7,3	8,9	16,1
Λετονία	9,4	5,1	14,1	7,7	21,1
Λουξεμβούργο	6,7	2,6	9,1	3,3	11,8
Ολλανδία	4,7	5,4	9,9	8,6	18,1
Πολωνία	6,7	2,2	8,9	9,8	18,5
Σλοβακία	8,2	3,8	11,8	10,0	21,1
Σλοβενία	4,0	3,0	6,8	6,8	13,3
Σουηδία	5,3	2,1	7,3	4,2	11,4
Χώρες καινοτομίας	5,5	3,8	9,2	6,8	15,7

- Σταθερά υψηλό το επίπεδο αυτοαπασχόλησης στη δομή της ελληνικής επιχειρηματικότητας.

Διακοπή / αναστολή επιχειρηματικής δραστηριότητας

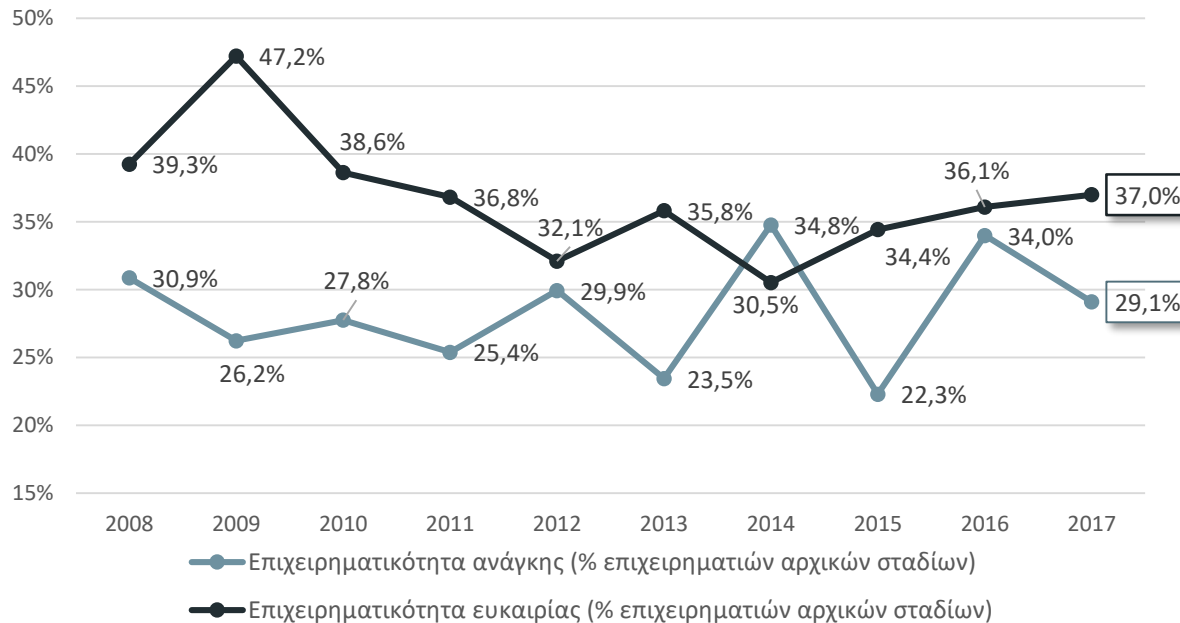
- Ένα 4,7% του πληθυσμού (3,8% το 2016) δηλαδή περίπου 310 χιλιάδες άτομα διέκοψε ή ανέστειλε την επιχειρηματική του δραστηριότητα το 2017 (2,2% στις χώρες καινοτομίας από 1,9% το 2016)
 - Όσο σχεδόν και η εισροή νέων εγχειρημάτων, άρα ουδέτερο ισοζύγιο: θετικό μόνο αν αυτά που «κλείνουν» είναι χαμηλότερης προστιθέμενης αξίας και ποιότητας από αυτά που «ανοίγουν»
- Βασικότερος λόγος: έλλειψη κερδοφορίας

Σε χώρες με υψηλή νέα επιχειρηματικότητα, περισσότερες και οι αποτυχίες

Ο σχεδιασμός των πολιτικών για την επιχειρηματικότητα: δεν αρκεί να εστιάζει απλώς στην ποσοτική ενίσχυση της επιχειρηματικότητας καθώς υψηλές επιδόσεις σε νεοφυείς επιχειρήσεις δε σημαίνει αυτόματα και βιώσιμη επιχειρηματικότητα

Έμφαση στην επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης, με ποιοτικότερα χαρακτηριστικά και μεγαλύτερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στην οικονομία

Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ευκαιρίας για 4^η συνεχή χρονιά

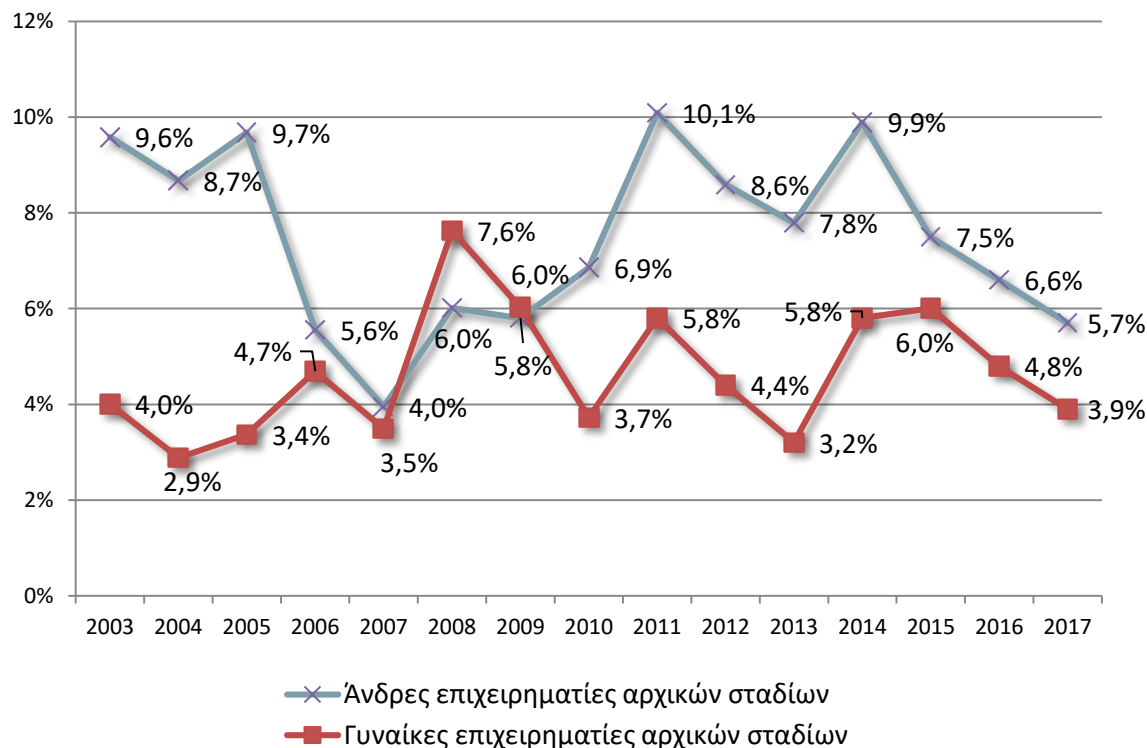
Στις χώρες καινοτομίας...

Επιχειρηματικότητα ευκαιρίας: 53,5%

Επιχειρηματικότητα ανάγκης: 22,9%

- Γενικά σε χώρες με ιδιαίτερα υψηλή ανεργία των νέων (Κύπρος, Ιταλία, Ισπανία, κτλ), η ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποτελεί **μία βιοποριστική λύση και όχι μια επιλογή αξιοποίησης επιχειρηματικών ευκαιριών**
- Υπερτερεί η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας της επιχειρηματικότητας ανάγκης, για 3^η χρονιά

Υποχώρηση επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων και στα δύο φύλα για 3^η συνεχή χρονιά...

Ως ποσοστό του αντίστοιχου πληθυσμού 18-64 ετών

- Γυναίκες: **40%** των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων το 2017 (από 29% το 2013)
- **Σταθερή** άμβλυνση χάσματος φύλων
- Αν και περισσότερο επιχειρηματικότητα ανάγκης

Μικρή ενίσχυση της συμμετοχής από νεότερες ηλικίες

- Δύο στους τρεις επιχειρηματίες αρχικών σταδίων μεταξύ 25 - 44 ετών
 - Μέσος όρος τα 35 έτη (συστηματικό εύρημα)
 - ...και στις ΗΠΑ το ίδιο (Kauffman survey)
- Μικρή ενίσχυση συμμετοχής από νεώτερες ηλικίες τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα

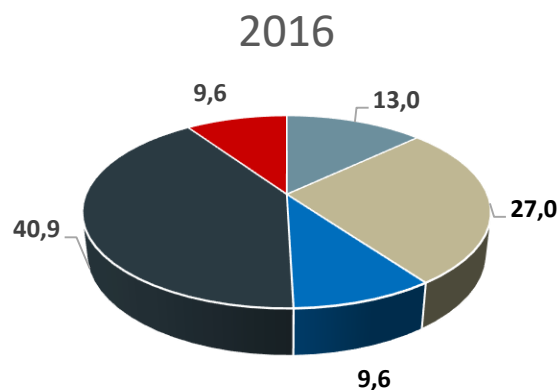
Οι **πολύ νέοι στην επιχειρηματικότητα** διακρίνονται από μεγαλύτερο πάθος και δυναμισμό σε σχέση με τις μεγαλύτερες ηλικίες, αλλά ταυτόχρονα στερούνται εμπειρίας/γνώσης και της κατάλληλης δικτύωσης

- Αναπτυσσόμενες χώρες: συμμετοχή από πολύ **μικρότερες ηλικίες, ως λύση βιοπορισμού**, Αναπτυγμένες χώρες: μεγαλύτερες ηλικίες
- Θετικός ρόλος ηλικίας στην επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων (Έκθεση Επιχειρηματικότητας, 2016)
- Έρευνα σε 10 ευρωπαϊκές χώρες σε 4000 νέες επιχειρήσεις (2004-2010): καθοριστική σημασία της εμπειρίας στις πιθανότητες επιβίωσης του νέου εγχειρήματος, καθώς κατά μέσο όρο οι ιδρυτές των επιτυχημένων εγχειρημάτων είχαν εμπειρία περίπου 12 χρόνια (Caloghirou et al. Y., 2015).

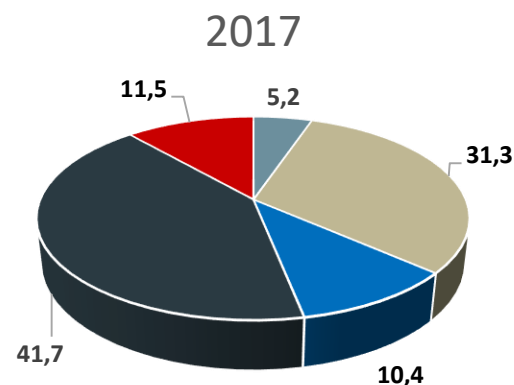
Ενίσχυση της συμμετοχής ατόμων υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου

Πάνω από τους μισούς διαθέτουν τουλάχιστον ένα πτυχίο πανεπιστημιακής εκπαίδευσης

- Απόφοιτοι Γυμνασίου
- Απόφοιτοι Λυκείου
- Απόφοιτοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Μεταπτυχιακές σπουδές (MsC, PhD)

- Απόφοιτοι Γυμνασίου
- Απόφοιτοι Λυκείου
- Απόφοιτοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Μεταπτυχιακές σπουδές (MsC, PhD)

Διαρκής στόχος πολιτικών για επιχειρηματικότητα: κινητοποίηση ατόμων από δεξαμενές υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου

Υψηλή συνεισφορά των άτυπων επενδυτών

	Άτυποι επενδυτές (% του πληθυσμού)	
	2016	2017
Γερμανία	3,8	4,7
Ελλάδα	2,9	3,2
Εσθονία	5,2	9,4
Ην. Βασίλειο	1,9	3,0
Ιρλανδία	2,8	4,1
Ισπανία	2,3	3,2
Ιταλία	1,7	2,2
Λουξεμβούργο	4,6	7,4
Ολλανδία	4	3,8
Σλοβενία	2,5	4,8
Σουηδία	3,2	7,8
Χώρες καινοτομίας	3,4	5,4

Το **3,2%** (~ 214 χιλιάδες άτομα) είχαν ρόλο άτυπου επενδυτή (από 2,9% το 2016)

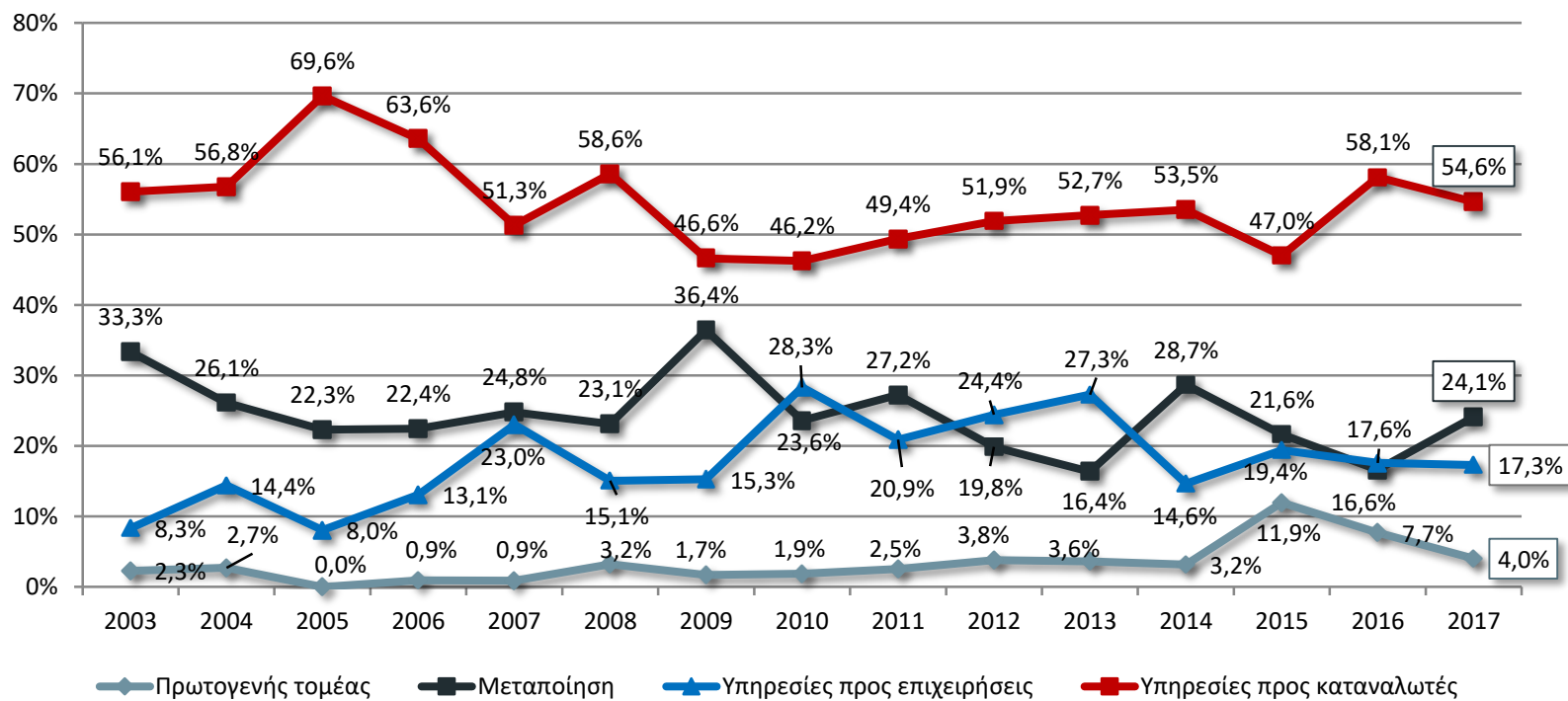
Χαμηλότερα από το μέσο όρο των χωρών καινοτομίας (5,4%)

- Σημαντικός πανευρωπαϊκά ο ρόλος των άτυπων επενδυτών στην ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε περιβάλλον ένδειας σε χρηματοδοτικά εργαλεία. **Όμως το 83% αυτών είναι μέλη του στενότερου ή ευρύτερου οικογενειακού κύκλου.**
 - Ίσως όχι αντικειμενική αξιολόγηση βιωσιμότητας μιας ιδέας, αλλά περισσότερο συναισθηματική και άρα ανορθολογική
 - Βελτίωση του περιβάλλοντος μέσω Equifund από το 2018

Οι βασικοί δείκτες για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα το 2017...

Χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών εγχειρημάτων

Ενίσχυση μεταποιητικών επιχειρημάτων

Χώρες	Πρωτογενής (%)	Μεταποίηση (%)	B2B (%)	B2C (%)
Χώρες Χαμηλού κόστους	13,5	20,1	5,2	61,1
Χώρες βελτίωσης αποτελεσματικότητας,	5,5	22,7	11,4	60,4
Χώρες καινοτομίας	4,1	19,6	28,8	47,5

Σχεδόν αμετάβλητα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά

Το 64,5% των επιχειρηματιών δηλώνει ότι κανένας πελάτης δε θα θεωρήσει τα προϊόντα/υπηρεσίες τους νέα και πρωτοποριακά (50,1% στις χώρες καινοτομίας).

- Ένα 3,9% δηλώνει ότι όλοι οι πελάτες τους θα θεωρήσουν τα προϊόντα τους καινοτομικά (18,3% στις χώρες καινοτομίας).

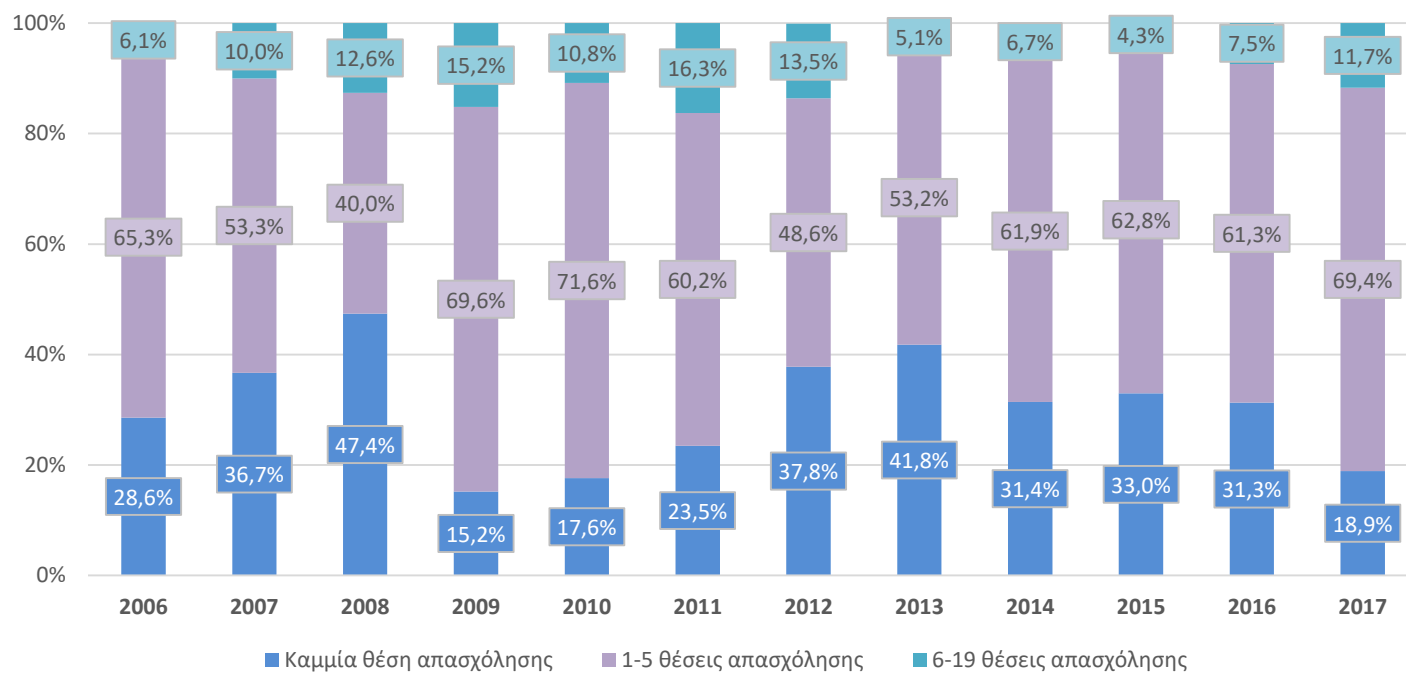
Το 54% των επιχειρηματιών αξιοποιούν γνωστές τεχνολογίες/διεργασίες για την παραγωγή προϊόντων / παροχή υπηρεσιών τους, από τις υψηλότερες επιδόσεις διαχρονικά.

- Μόλις 16% δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν εντελώς νέες τεχνολογίες στην παραγωγή / παροχή των προϊόντων / υπηρεσιών τους (από 19,3% το 2016)

Το 50,7% των επιχειρηματιών εισέρχονται σε αγορές με ισχυρό ανταγωνισμό,

- Μόλις το 3,2% νέων εγχειρημάτων που διαθέτουν δυναμική ανάπτυξης νέων αγορών (niche markets) από 10,5% το 2016

Ενίσχυση του μέσου μεγέθους στην έναρξη...

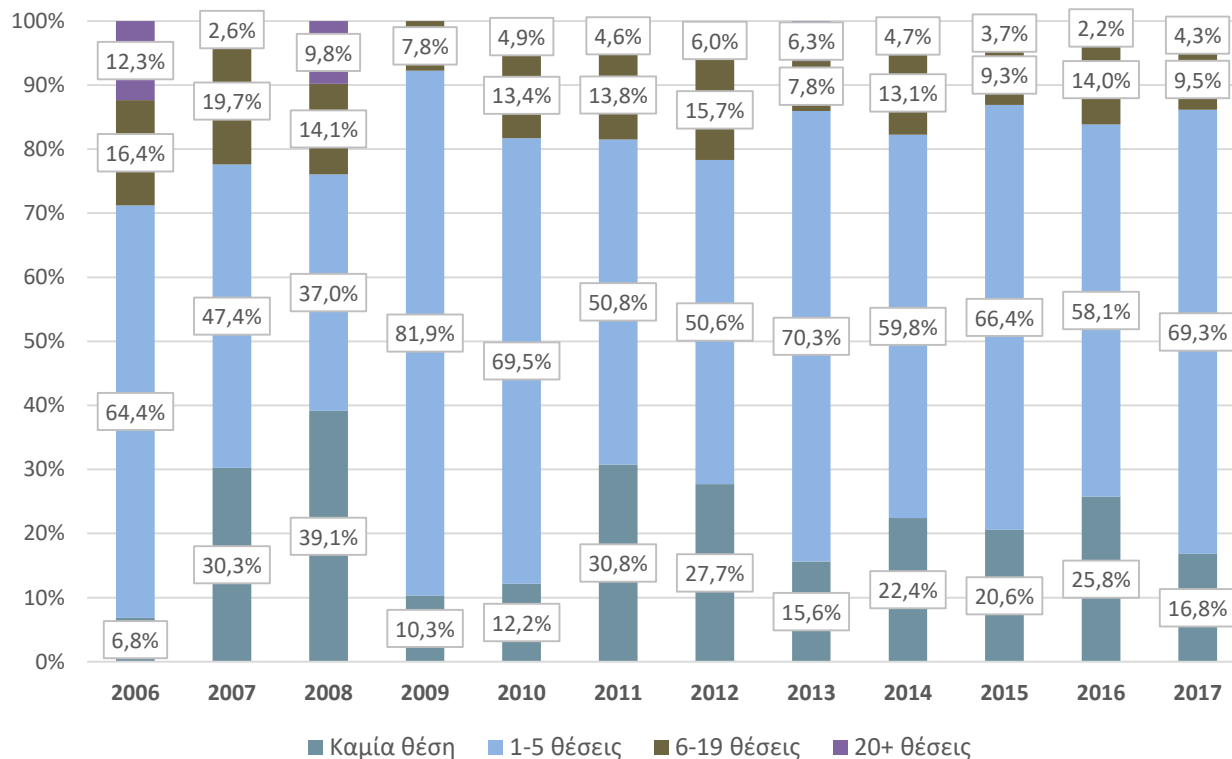

82%
απασχολεί
έστω και ένα
άτομο πλην
των ιδρυτών

- Περιορίζονται σε 19% όσοι δηλώνουν ότι κανείς άλλος δεν εργάζεται στο εγχείρημα αυτό (πλην των ιδρυτών)
- Παραμένει μικρό το μέσο μέγεθος, όπως όμως συμβαίνει στις περισσότερες χώρες

...αλλά και στις προσδοκίες δημιουργίας θέσεων εργασίας

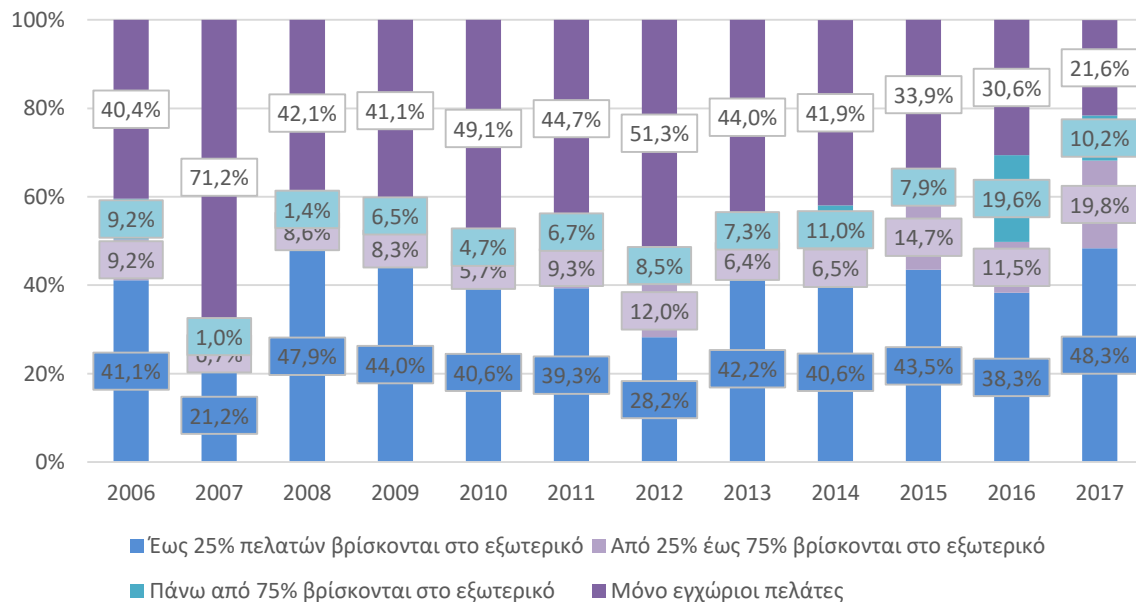
Σχεδόν το 85% των επιχειρηματιών (από 75% το 2016) εκτιμούν ότι την επόμενη πενταετία θα προσλάβουν τουλάχιστον έναν εργαζόμενο...

**Ενίσχυση
υφιστάμενης και
προσδοκώμενης
απασχόλησης**

- Άρα περιορίζονται μεν τα νέα εγχειρήματα στην Ελλάδα το 2017, αλλά τουλάχιστον σε όρους απασχόλησης οι απώλειες είναι ηπιότερες, καθώς αυτά είναι - και προσδοκούν να γίνουν - μεγαλύτερα σε μέσο μέγεθος σε σχέση με το παρελθόν.

Εντονότερη η εξωστρέφεια...

Σταδιακή μείωση των επιχειρηματιών που απευθύνεται αποκλειστικά στην εγχώρια αγορά,

Το 80% απευθύνεται και σε ξένες αγορές

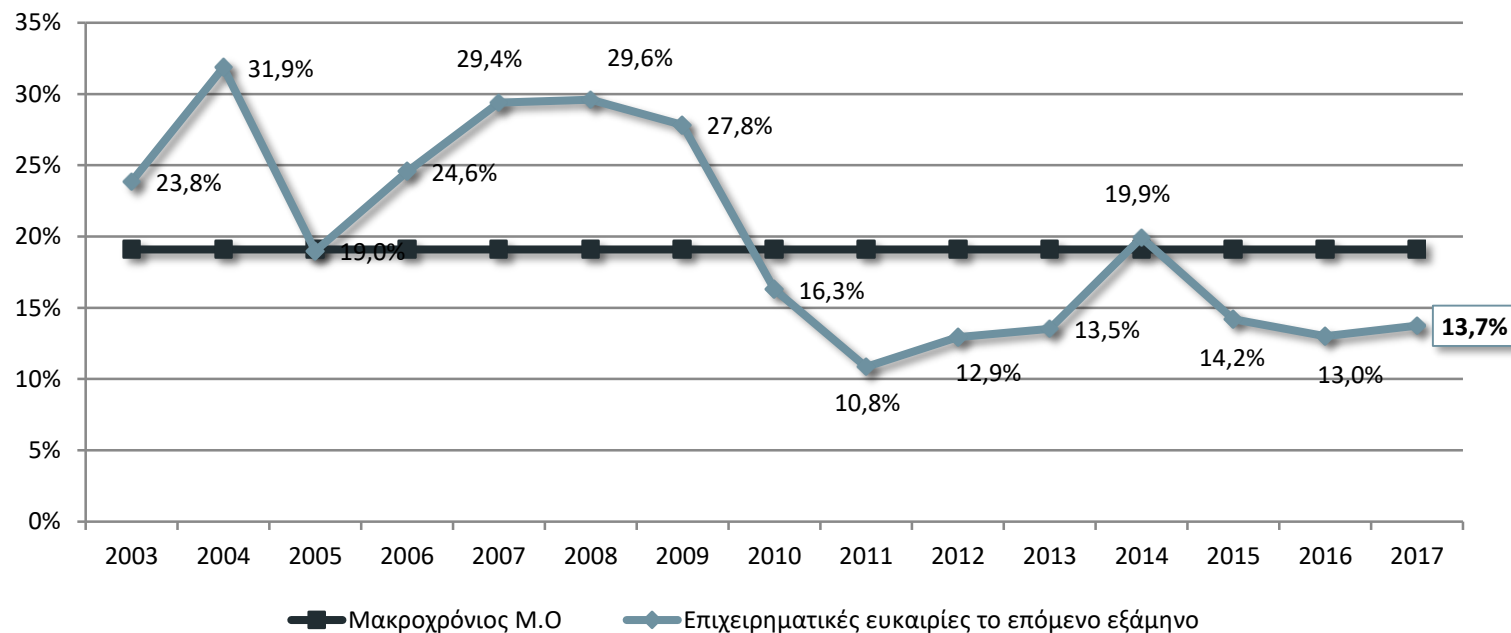
Χώρες	Μόνο εγχώριοι πελάτες	<25% των εσόδων στο εξωτερικό	26-75% των εσόδων στο εξωτερικό	>75% των εσόδων από εξωτερικό
Χαμηλού κόστους	68,5	23,6	4,6	3,4
Βελτίωσης αποτελεσματικότητας,	61,2	24,3	9,9	4,6
Καινοτομίας	38,1	36,0	14,9	10,9

- Το 30% εξάγει πάνω από το ¼ των πωλήσεων τους → ενισχύεται, εκτός από την έκταση των εξαγωγών και η έντασή τους...
- Αλλά ερμηνεύεται ως ένα βαθμό από τον υψηλό αριθμό επιχειρημάτων στον τουρισμό...

Οι βασικοί δείκτες για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα το 2017...

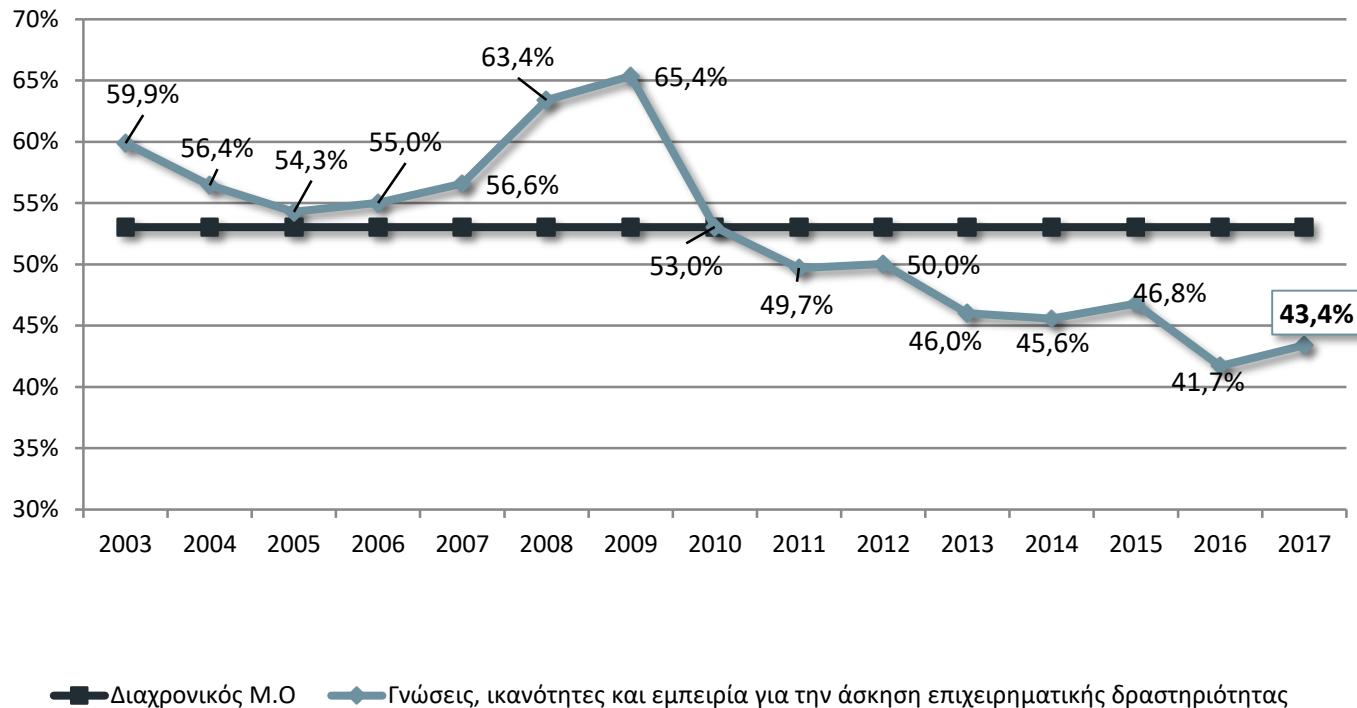
*Προσωπικές και Πολιτισμικές Στάσεις ως προς την
Επιχειρηματικότητα*

Χαμηλές προσδοκίες για επιχειρηματικές ευκαιρίες χώρα βραχυπρόθεσμα ...

Παρά τη μικρή βελτίωση, παραμένουν οι αβεβαιότητες που επιβαρύνουν το κλίμα της ελληνικής επιχειρηματικότητας

Όμως το επίπεδο της αυτοπεποίθησης των πολιτών διατηρείται ψηλά...

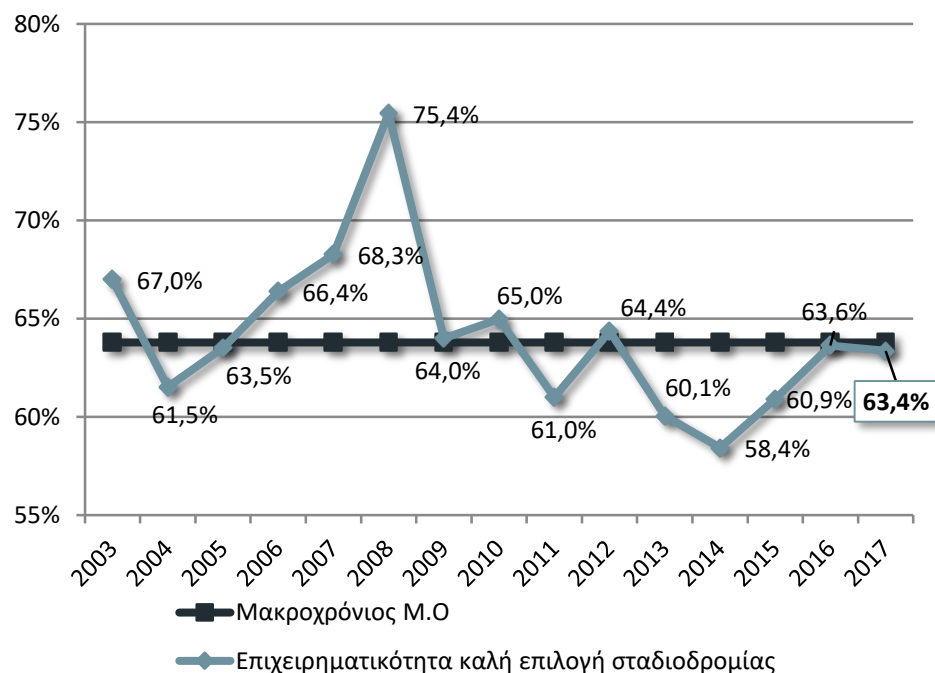

- το **43,4%** του πληθυσμού ανεξαρτήτως αν ασχολείται με την επιχειρηματικότητα δηλώνει ότι διαθέτει ικανότητες, γνώσεις και εμπειρία για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Στο **77%** η αυτοπεποίθηση αν εστιάσουμε μόνο στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων

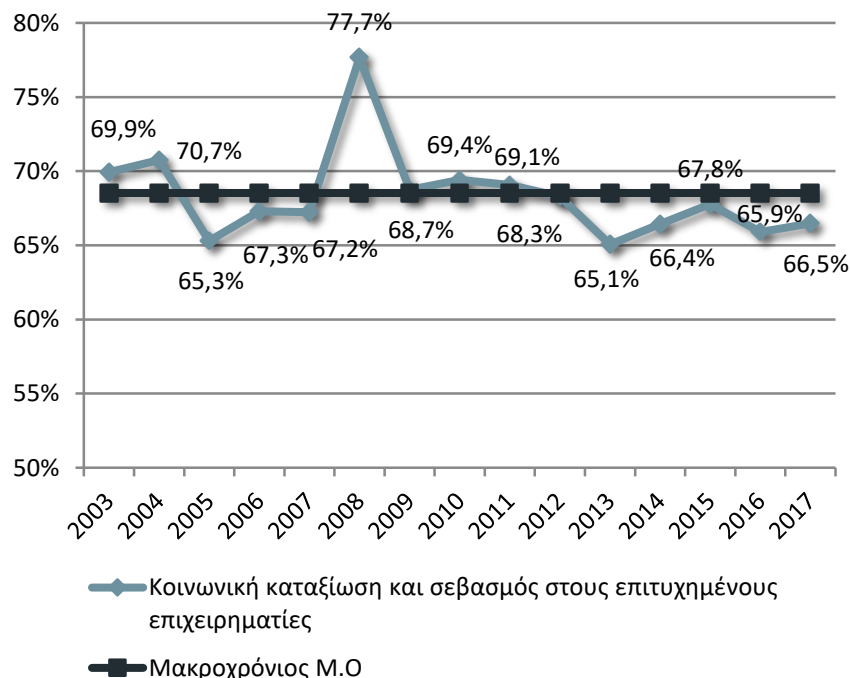
Σημαντική η δημόσια/κοινωνική αναγνώριση των επιτυχημένων επιχειρηματιών...

64% δηλώνει ότι η επιχειρηματικότητα αποτελεί καλή επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας...

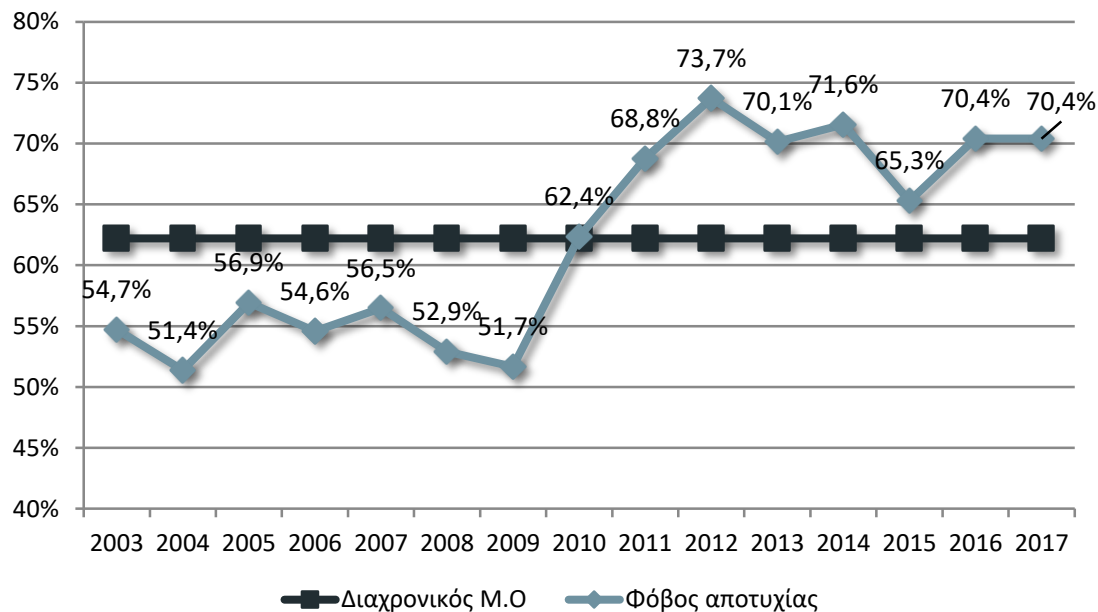

67% δηλώνει ότι οι επιτυχημένοι επιχειρηματίες αντιμετωπίζονται με σεβασμό και καταξίωση στη χώρα...

Αλλά συνεχίζουμε να καταγράφουμε μία από τις χαμηλότερες επιδόσεις στην Ευρώπη στην προβολή επιτυχημένων περιπτώσεων επιχειρηματιών από τα ΜΜΕ...

Μία από τις υψηλότερες επιδόσεις στον κόσμο ως προς το φόβο της επιχειρηματικής αποτυχίας...

- **Σταθερά** μία από τις υψηλότερες επιδόσεις διαχρονικά
- **Ακόμα και το 53%** των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων επισημαίνει ως ανασταλτικό παράγοντα το φόβο της αποτυχίας, ενδεικτικό της συνειδητοποίησης των δυσκολιών του εγχειρήματος

Σε κοινωνίες φιλικές προς την επιχειρηματικότητα (π.χ. ΗΠΑ) η επιχειρηματική αποτυχία είναι ανεκτή (Landier, 2005), καθώς θεωρείται μέρος του «παιχνιδιού». Το άτομο δεν στιγματίζεται (Lee et al., 2007) αλλά θεωρείται ότι αξίζει μια δεύτερη ευκαιρία. Αντίθετα, σε κοινωνίες με χαμηλή εκτίμηση της επιχειρηματικότητας, η αποτυχία δαιμονοποιείται: είναι ένα διαρκές αρνητικό σημείο στη φήμη του ατόμου, που το κουβαλά σε κάθε βήμα της καριέρας του (Voutsina et. al. 2018).

Συνοψίζοντας...

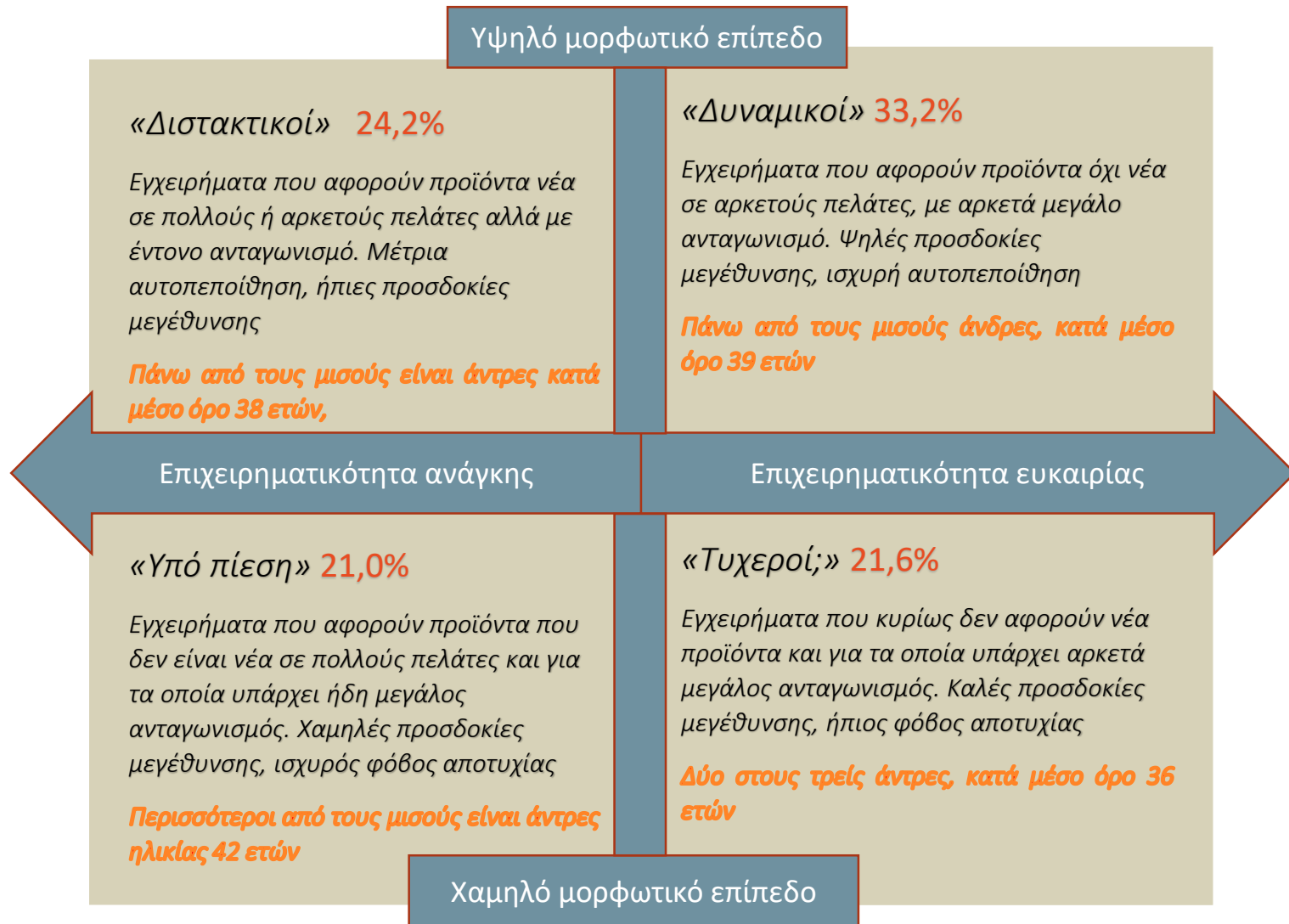
Θετικά (+)

- Ενίσχυση συμμετοχής στην επιχειρηματικότητα ατόμων με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο
- Ενίσχυση επιχειρηματικότητας ευκαιρίας για 4^η χρονιά
- Σταθερή συνεισφορά άτυπων επενδυτών στη χρηματοδότηση νέων εγχειρημάτων, αν και μέλη της οικογένειας
- Ενίσχυση μεταποιητικών εγχειρημάτων, μικρή υποχώρηση λιανικής
- Διεύρυνση μέσου μεγέθους κατά την έναρξη, ενισχυμένες προσδοκίες για τις θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας
- Υψηλά η αυτοπεποίθηση για ικανότητες, γνώσεις και εμπειρία για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Σχετικά καλή η εικόνα της επιχειρηματικότητας ως επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας, και κοινωνικής καταξίωσης

Αρνητικά (-)

- Τα λιγότερα νέα εγχειρήματα από το 2003, αν και περισσότεροι οι νέοι (σε σχέση με επίδοξους)
- Υψηλό το ποσοστό όσων διέκοψαν ή ανέστειλαν την επιχειρηματική του δραστηριότητα το 2017
- Υψηλή η επιχειρηματικότητα ανάγκης
- Αμετάβλητα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά σε όρους καινοτομίας, εισόδου σε νέες αγορές, τεχνολογική αναβάθμιση
- Σταθερά υψηλός ο φόβος της αποτυχίας, από τις χειρότερες επιδόσεις στον κόσμο
- Χαμηλή γυνακεία επιχειρηματικότητα
- Μόλις το 13,7% του πληθυσμού διαβλέπει επιχειρηματικές ευκαιρίες στη χώρα, που αποτελεί τη χαμηλότερη επίδοση σε παγκόσμιο επίπεδο

Προφίλ επιχειρηματιών αρχικών σταδίων

Ειδικά θέματα

*ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ*

Βασικά χαρακτηριστικά γυναικείας επιχειρηματικότητας

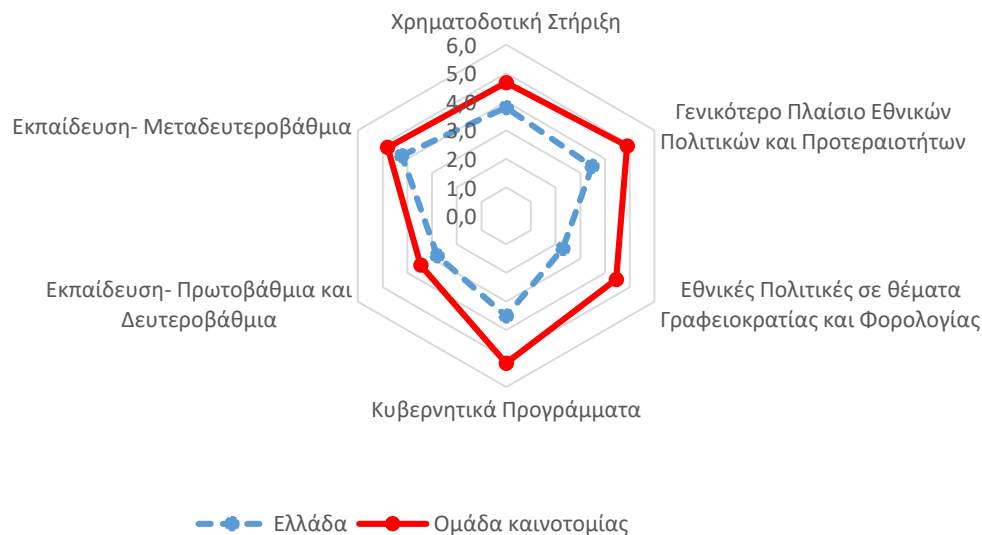
- Περίπου 163 εκατ. γυναίκες ξεκίνησαν νέες επιχειρήσεις σε 74 οικονομίες παγκοσμίως το 2016, (GEM report 2016)
- Ελλάδα: χαμηλότερα η γυναικεία επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων σε σχέση με λοιπή Ευρώπη, με ενισχυμένη επιχειρηματικότητα ανάγκης.
 - Περισσότερες πιθανότητες μια γυναίκα να διακόψει τη λειτουργία της επιχείρησής της συγκριτικά με άλλες χώρες.
- Πολλά νέα εγχειρήματα γυναικών στο Χονδρικό / Λιανικό εμπόριο και Υπηρεσίες, όπως όμως και στην υπόλοιπη Ευρώπη.
- Αλλά η καινοτομία των εγχειρημάτων τους, αντίστοιχη της υπόλοιπης Ευρώπης, και πολύ ικανοποιητική και η εξωστρέφεια: το 41,1% των γυναικών επιχειρηματιών αρχικών σταδίων δηλώνει ότι πάνω από το ¼ των πωλήσεων απευθύνεται στην ξένη αγορά, (1^η θέση στην Ευρώπη)
- Απαισιοδοξία για ευκαιρίες έναρξης επιχείρησης σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες (τελευταία θέση), με σχεδόν αποκλειστική χρηματοδότηση από μέλη της οικογένειας, παρά το γεγονός ότι το 35,5% των γυναικών εκτιμά ότι διαθέτει τις ικανότητες για την έναρξη μια επιχείρησης, όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη

Συνεπώς εξαιρετικά φτωχή η δεξαμενή των δυνητικών γυναικών επιχειρηματιών που μπορούν να προκύψουν από το υφιστάμενο εργατικό δυναμικό, καθώς φαίνεται να μην αποτελεί μια επιλογή υψηλής προτεραιότητας για τη συντριπτική πλειονότητα των γυναικών.

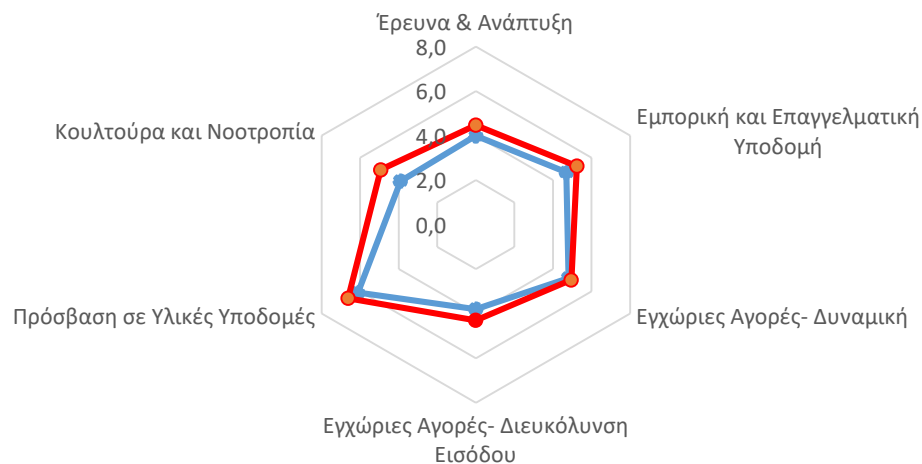
Η έρευνα των εμπειρογνωμόνων

*ΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ:
Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ*

Αποκλίνουν οι επιδόσεις της Ελλάδας σε όλες σχεδόν τις εξεταζόμενες διαστάσεις

Βελτίωση σε θέματα εκπαίδευσης, σύγκλιση με ευρωπαϊκούς μέσους όρους

Χαμηλή η δυναμική της ελληνικής επιχειρηματικότητας σύμφωνα με τις απόψεις των εμπειρογνωμόνων...

Οι δομικές/διαρθρωτικές αδυναμίες της χώρας, λόγω και της μακροχρόνιας κρίσης έγιναν εντονότερες, έχουν καταστήσει το επιχειρηματικό περιβάλλον στη χώρα δυσμενέστερο σε σύγκριση με τις περισσότερες χώρες καινοτομίας.

Βασικά εμπόδια επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα:

- Έλλειψη ενιαίων πολιτικών στη φορολογία των νέων επιχειρήσεων, στη γραφειοκρατία και στους ισχύοντες κανονισμούς για την ίδρυση των νέων επιχειρήσεων
- Λειτουργία του ευρύτερου πολιτικού και κοινωνικού περιβάλλοντος
- Περιορισμένη διάθεση χρηματοδοτικών μέσων, ειδικά για νέες επιχειρήσεις.

Τρόπο προώθησης νέας επιχειρηματικότητας

- Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση επιπέδου εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Ενίσχυση πολιτικών και στρατηγικών ενίσχυσης επιχειρηματικότητας από την πλευράς της πολιτείας
- Διευκόλυνση σε **χρηματοδοτική στήριξη, με σύγχρονα χρηματοοικονομικά εργαλεία**
- **Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός φυσικών υποδομών** όπως οδικοί άξονες, δίκτυα παροχής νερού, φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού, τηλεπικοινωνιακά δίκτυα αλλά και **οργανωμένοι χώροι για την εγκατάσταση επιχειρήσεων** που διευκολύνουν και καθιστούν πιο άμεση και γρήγορη την διαδικασία υλοποίησης και περαιτέρω ανάπτυξης επιχειρηματικών εγχειρημάτων

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Άγγελος Τσακανίκας

*Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ, Επιστημονικός Υπεύθυνος Παρατηρητηρίου
Επιχειρηματικότητας IOBE*

atsakanikas@iobe.gr

Πληροφορίες για το GEM:

www.gemconsortium.org

Η έκθεση του IOBE για την επιχειρηματικότητα είναι προσβάσιμη στο:

www.iobe.gr